

ТАҚЫРЫП - 6

ҚАРЖЫ НАРЫҒЫ ЖӘНЕ ИНВЕСТИЦИЯЛАР

1. Қаржы нарығы. Қаржы нарығын реттеу
2. Инвестиция және олардың түрлері
3. Актив таңдау. Әр түрлі активтерден түсетін табыс. Инвестициялау кезінде тәуекелдерді басқару
4. Қаржы делдалдары. Қаржы делдалдарын таңдау
5. Инвестициялық стратегиялар

Мақсаты: «Қаржы нарығы» түсінігімен және оның субъектілерімен таныстыру, қаржы нарығын реттеу бойынша білім мен тәжірибелік дағдылар жүйесін қалыптастыру; инвестицияның әртүрлі түрлерін және бизнеске инвестиция салу ережелерін оқып білу; қаржылық активтер және оларды сауатты басқару, сондай-ақ ықтимал тәуекелдер және оларды азайту туралы білімді дамыту; инвестициялық тұрғыдан қаржылық делдалдардың түрлері мен қызметтері туралы білімдерін дамыту; ақшаны инфляциядан қорғайтын және табыс әкелетін негізгі қаржы құралдары туралы білім алу.

1. Қаржы нарығы. Қаржы нарығын реттеу

1. Қаржы нарығы, оның түрлері мен функциялары

Қаржы нарықтары – бұл әртүрлі төлем құралдары (ақша және бағалы қағаздар) айналысатын нарықтардың жалпы белгісі болып табылады.

«Қаржы – қаражаттардың (қолма-қол және қолма-қол ақшасыз), сондай-ақ олардың қозғалысы мен пайдалануына байланысты қатынастардың синонимі. Ғылыми әдебиеттерде қаржы деп көбінесе мемлекеттік қазынаның (бюджеттің) қызметін атқаратын орталықтандырылған және орталықтандырылмаған қорлардың ақша ағындарының пайда болу, бөлу, қайта бөлу және қолдану процесінде туындайтын барлық экономикалық қатынастардың бірігуі түсініледі. Сонымен, қаржы мемлекеттік құрылымды қалыптастырудың маңызды буыны болып табылады».

Қаржы нарығының негізгі мақсаты – қаржы ресурстарын түпкілікті тұтынушылар арасында жинақтарды тиімді бөлуді қамтамасыз ету. Қаржы нарығының мақсатын орындау қаржы нарығының функцияларын жүзеге асыру арқылы жүзеге асырылады.

Қаржы нарығының функциялары:

1. Жалпы нарық
 - а) коммерциялық (делдалдық)
 - б) баға белгілеу (бағалау, құндылық, өлшеу)
 - в) реттеуші
 - г) ынталандыру
 - д) бақылау
 - д) ақпараттық
2. Арнайы

а) қайта бөлу – оның мәні жинақтарды инвестицияға тиімді түрлендіру болып табылады.

Қаржы нарығының түрлері:

1. Ақша нарығы

Бос қолма-қол ақшаны қарыз қаражатына айналдыру.

- а) Қысқа мерзімді міндеттемелер нарығы (сауда несиелері);
- б) Валюта нарығы – валюталық операциялар банктер арқылы жүзеге асырылады, т.б.

2. Капитал нарығы

Ұзақ мерзімді және қарыздық міндеттемелерде капиталдың жинақталуы.

- а) Орта мерзімді және ұзақ мерзімді міндеттемелер нарығы – қаржыландыру көздерін іздеу;
- б) Бағалы қағаздар нарығы – әртүрлі қаржы құралдарымен сауда жасау.

Ақша нарығы несие берушілер мен қарыз алушылар арасында ақшаны қайта бөлу механизмін қамтамасыз етеді, ол сұраныс пен ұсыныс негізінде делдалдардың көмегімен жүзеге асырылады.

Капитал нарығында ұзақ мерзімді капитал және қарыз міндеттемелері жинақталады және қалыптасады.

Кез келген нарық дұрыс реттеуді талап етеді, ал қаржы нарығы үшін реттеу тетігі де бар.

Қаржы нарығын мемлекеттік реттеу экономикалық дамуға мүдделі кез келген мемлекеттің маңызды эконо-микалық міндеті болып табылады.

Құқықтық реттеуді құру өте күрделі және көп еңбекті қажет ететін процесс, ал қазақстандық қаржы нарығы әлі де әлемдік стандарттарға жету жолында, сондықтан қазіргі уақытта бақылау мен реттеудің мемлекеттік емес нысандарының әсер ету дәрежесін бағалау қиын, бірақ олар әлі де қызметін жасап келеді.

2. Қаржы нарығының субъектілері

Қаржы нарығының субъектілері болып қаржы институттары табылады. Қаржы институттары - бұл қаржы инсти-туттары және Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігінің құрылымдық бөлімшелері.

Қаржы институттары деп төмендегі мекемелер жатады:

1. Банктер;
2. Банктік емес несиелік ұйымдар;
3. Биржалар;
4. Инвестициялық институттар;
5. Сақтандыру компаниялары;
6. Мемлекеттік емес зейнетақы қорлары (МЗҚ);
7. Лизингтік компаниялар.

Бұл мекемелердің көпшілігі қаржылық делдал ретінде әрекет етеді.

Қаржы делдалдары – азаматтар мен шаруашылық жүргізуші субъектілердің ақшалай қаражатын жинақтайтын, бұл қаражаттарды пайдалы (пайдалы) қызмет және оларды материалдық өндіріске жұмылдыру тиімділігі арқылы ұлғайтатын шаруашылық жүргізуші субъекті болып табылады.

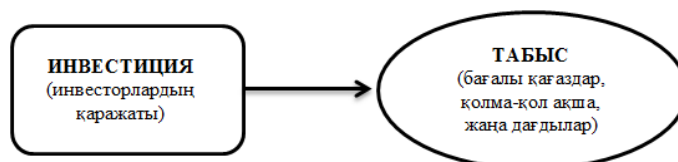
Қаржы нарығының инфрақұрылымы – бұл қаржы нарығы объектілерінің қозғалысын, қаржы нарығына қызмет көрсететін және оның қалыпты жұмыс істеуін қамтамасыз ететін мекемелердің, жүйелердің, қызметтердің, кәсіпорын-дардың жиынтығын реттейтін ұйымдық-құқықтық нысандар кешені.

Қаржы нарығының инфрақұрылымының элементтері:

- ✓ Сақтандыру компаниялары;
- ✓ Коммерциялық банктер;
- ✓ Кедендік биржалық аукциондар;
- ✓ Эмиссиялық банктер;
- ✓ БАҚ жарнама агенттіктері;
- ✓ Аудиторлық фирмалар;
- ✓ Консалтингтік компаниялар;
- ✓ Білім беру жүйесі.

3. Инвестициялар және олардың түрлері

Инвестициялау – бұл пайда табу мақсатында капиталды инвестициялайтын экономикалық қызмет түрі.

Сурет 15 – Инвестиция

Инвестициялардың бірнеше түрлері:

1. Нақты инвестициялар - кез келген материалдық өндіріске (өнеркәсіпке, ауыл шаруашылығына) инвестиция-лар. Олар сондай-ақ материалдық емес сипаттағы активтерді сатып алуды қамтиды. Бұл патенттердің барлық түрлері, кез келген нәрсеге авторлық құқықтар.

2. Капитал құраушы инвестициялар - күрделі жөндеуге немесе материалдық емес шығындарға арналған шығындардың барлық түрлері. Оларға құрылыс, кәсіпорындарды реконструкциялау, тұрғын үй салу шығындары жатады.

3. Портфельдік инвестициялар - бұл бағалы қағаздарға, акцияларға, облигацияларға салынған инвестициялар. «Портфельдік» инвесторлар – қаржылық ұйымдар, жеке тұлғалар және қорлар.

4. Тікелей инвестиция - олар инвесторға акциялар бойынша өскен кіріс алуға мүмкіндік беретін бақылау пакетін береді.

Салынған ақша бастапқы тозуды көбейте отырып, иесі үшін жұмыс істейді - бұл инвестициялық процестің мәні.

3. Бизнеске инвестиция салудың негізгі ережелері

Инвестициялау ережелері мен кезеңдерін білмейінше дұрыс инвестициялау мүмкін емес:

1. Инвестициялық объектіні таңдау;
2. Инвестициялық мақсатты таңдау;
3. Инвестициялық объектілердің тәуекелін бағалау;
4. Инвестициялық әдісті таңдау;
5. Инвестициялық объектілерді егжей-тегжейлі зерттеу;
6. Инвестициялық келісім жасау.

1. Инвестициялық объектіні таңдау. Үқтимал жоғалту сіздің өмір сүру деңгейіңіздің айтарлықтай төмендеуіне әкелмейтін бос қаражатты ғана инвестициялау әдеттегідей.

2. Инвестициялық мақсатты таңдау. Инвестордың негізгі міндеті – өз капиталын инфляциядан қорғау. Тіпті жоғары кепілдіктері бар консервативті инвестициялық өнімдер инфляцияны жеңуге мүмкіндік береді.

3. Ұсынылатын инвестициялық объектілердің тәуекел-дерін бағалау. Көптеген инвесторлар кірістілік деңгейін екінші орынға қоя отырып, инвестициялау үшін ең қорғалған және сенімді объектілерді іздей бастады.

4. Инвестициялық әдісті таңдау.

5. Инвестициялық объектілерді егжей-тегжейлі зерттеу. Сізге ұсынылған нұсқалардың ішінен шешім қабылдағаннан кейін, сізге жақынырақ болатынын тандаңыз, сізге компанияның нарықтағы орнын, қаржылық жағдайын, оның беделін, қарыздарының бар немесе жоқтығын, тұрақ-тылығын, табыстылығын, өткен бизнес тәжірибесін мұқият зерделеу керек. .

6. Жазбаша инвестициялық келісім жасау.

Инвестициялық келісімде барлық шарттар, сіздің қара-жатыңызды инвестициялау тәртібі, инвестициялау шарттары, инвестициядан түсетін пайда мөлшері, форс-мажорлық жағдайлар (егер жоба өзгерген жағдайда сәтсіздікке ұшыра-ған жағдайда шығындарды өтеу әдістері) анық көрсетілуі керек. пайдасыз болып шығады).

Бизнеске ақша салудың негізгі жолдары:

- Серіктестік - бизнестің бір бөлігін (үлесін) сатып алу және оған белсенді қатысу.

- Пассивті қатысу - бұл кәсіпорынның облигацияларын, акцияларын, вексельдерін және басқа да төлем құжаттарын сатып алу.

- Таза инвестиция - қаражатты таза инвестициялау және кіріс алу, инвестор тарапынан бұл бизнеске қатысты белсенділігі болмайды.

Пассивті кіріс - бұл белгілі бір салаға ақша салу, содан кейін инвестор ағымдағы процеске араласпай, жай ғана пайда алады.

Пассивті табыс табу жолдары:

1. Акцияларды және басқа да бағалы қағаздарды сатып алу. Қомақты табыс алу үшін үлкен сома қажет. Бұл салада жұмыс істеу үшін сізге қаржы нарығындағы кәсіби мамандардың (брокерлердің) қызметтерін пайдалануға тура келеді.

2. Өз кәсібін ашу. Бастапқы кезеңде бизнеске көп уақыт бөлуге тура келеді.

3. Жинақтарды үшінші тарап бизнесіне инвестициялау. Сіз бизнес-идеяның табысты болуын және бизнесті дамыту перспективаларын қамтамасыз етуіңіз керек.

4. Интеллектуалдық жұмыстарды әзірлеу және сату (кітап жазу, бағдарламалар әзірлеу және т.б.). Интеллектуалдық туындыларды басылым немесе интернет арқылы тарату болашақта тұрақты табыс алуға мүмкіндік береді.

5. Осы уақытқа дейін бүкіл әлемге белгілі болмаған өнертабыстар, құрылғылар. Интеллектуалдық әрекеттің нәтижелері және даралау құралдары. Егер сіз осы өнертабысты патенттеп, бұл өнертабысты өндіріске енгізсеңіз, жақсы табыс табуға болады.

Білгенге маржан! Тарихтағы ең тиімді инвестицияның бірі атақты голланд қызғалдақтарын қайта сату болды. Бұл гүлдер алғаш рет елден тыс экспорттала бастағанда, олардың бағасы 10 жыл ішінде 1000 еседен астам өсті! Бір күні әлемдегі барлық телефонияның негізін қалаушы Александр Белл қаржылық көмек алу үшін әйгілі жазушы Марк Твенге жүгінуге мәжбүр болды; өнертапқыш өз идеяларын дамыту үшін қаражат қажет болды. Бірақ Твен ғалымның көмегінен бас тартты, бұл болашақта оған миллиондаған долларды қайтаруы мүмкін еді. Адамзат тарихындағы ең танымал инвестициялық элемент алтын екені сізді таң қалдырмайды. Дәл осы асыл металл көптеген ғасырлар бойы үнемі қымбаттап келеді. Осылайша, ең ауыр алтын монета Канадада құйылды. Оның салмағы 100 кг, диаметрі 0,5 м-ден асады, құны 1 миллион долларды құрайды. Ал салмағы 250 келі болатын ең үлкен алтын құймасы шамамен 3,5-4 миллион АҚШ долларын құрайды.

3. Актив таңдау. Әр түрлі активтерден түсетін табыс. Инвестициялау кезінде тәуекелдерді басқару

1. Қаржы активтері: түсінігі, мақсаты

Қаржы активтері – ақшаға айналдыруға болатын мүлік.

Жылжымайтын мүлікті ақшаға айналдыру (сату немесе жалға беру) мүмкін болса, онда ол актив болып табылады деп есептеледі. Егер жылжымайтын мүлікті ақшаға айналдыру мүмкін болмаса (сіз осы пәтерде тұрасыз және оны сатқыңыз келмесе), онда бұл актив емес, жай ғана сіздің жылжымайтын мүлік.

Қаржы активтері кіріс әкелуі немесе әкелмеуі мүмкін. Қаржылық активтерді ұстау үшін ақша қажет болуы мүмкін. Мысалы, жылжымайтын мүлік ағымдағы жөндеуді, коммуналдық төлемдерді төлеуді және т.б.

Қаржылық активтерді басқарудың ең қарапайым жолы – ақша әкелетін қаржылық активті алу. Ақша ақша табуы керек - бұл инвестицияға заманауи көзқарасты сипаттайтын ең жақсы фраза. Заманауи қаржы нарығы әртүрлі сыныптағы қаржы активтерін сатып алуға кең мүмкіндіктер береді.

Қаржылық активтерді ақша әкелетіндей басқарудың тағы бір жолы бар, тек ақшаны ғана емес, сонымен бірге өз күшіңізді, уақытыңызды, таланттарыңызды және біліміңізді сала отырып, өз қолыңызбен қаржылық активтерді жасау.

Қаржы активтерінің негізгі топтары және олардың сипаттамалары болып келеді. Жеке инвестордың инвестициялық портфельге қосуы үшін қаржылық активтердің төрт негізгі тобы:

- Тұрақты кірісті қаржылық активтер;
- Тауарлы активтер;
- Бизнес, өндірістік қорлар, акциялар;
- Валюта.

Тұрақты кірісі бар қаржы активтерін сатып алғанда, жеке инвестор мәмілені жасау кезінде осы қаржылық активке ақша салу нәтижесінде қандай максималды пайда күтуге болатынын біледі.

Тұрақты кірісті қаржылық активтерге инвестициялау:

1. инвестицияға салынған ақшаны жоғалту тәуекелінің төмендігімен байланысты;
2. оларды инфляция деңгейінен асатын кіріс алу үшін пайдалану іс жүзінде мүмкін емес.

Сондай-ақ инвестордың тұрақты кірісі бар қаржылық активтер туралы білімі болады. Тұрақты кірісті қаржылық активтер құралдары:

1. Банктік депозиттер;
2. Облигациялар.

Тауар активтері – бұл тауар биржасында сатылатын тауарлардың әртүрлі түрлері. Тауар активтерін сатып алғанда, инвесторлар оларды жоғары бағамен сатуды және баға айырмашылығынан ақша табуды күтеді.

Тауарлы активтер құнының өсу себептері әртүрлі:

1. Тауарлар жетіспейді;
2. Инфляция;
3. Нарықтағы циклдік құбылыстар және т.б.

Егер тауар активінің бағасы көтерілмесе, инвесторлар әдетте жағымсыз жағдайға тап болады: тауарды сақтау шығындарды қамтиды (мысалы, алтын құймасын сақтау үшін банкте сейфті жалға алу), ал өнімнің өзі пайда әкелмейді.

Сондай-ақ инвесторда кәсіпкерлік және өндірістік активтерді сатып алу нысаны туралы ақпарат болуы керек.

Кәсіпкерлік және өндірістік активтерді сатып алуға болады:

1. тұтас компаниялар түрінде де, өндірістік кешендерде де;
2. эмиссиялық бағалы қағаздар түрінде.

Валюта - бұл басқа елде айналыстағы ақша. Белгілі бір елдің немесе аймақтың экономикасында елеулі күйзеліс күтілсе және өте қысқа мерзімге ғана ақшаны шетел валютасына салудың мәні бар. Жағдай тұрақсыз болып қала берсе немесе нашарласа, сатып алынған валютаны шетелдік активтерге (бірдей негізгі кіріс активтеріне, тауарлық активтерге немесе бизнеске) инвестициялауға болады.

Жеке инвесторға арналған ұсыныстар:

1. Экономикалық жағдайдың абсолютті тұрақтылығы жағдайында және инфляцияның төмендеуін күту жағдайында инвестициялық портфельдің едәуір бөлігі негізгі кірісті активтерге инвестициялануы мүмкін;

2. Қалыпты инфляция жағдайында экономикалық өсу жағдайында ақшаны өндірістік активтерге (оның ішінде акциялар түрінде) инвестициялау нұсқаларын қарастыру орынды;

3. Егер сіз күрделі экономикалық дағдарысты немесе күшті инфляциялық өрлеуді күтсеңіз, сіз шикізатқа (мысалы, алтынға инвестиция салу) назар аударуыңыз керек;

4. Егер белгілі бір елде елеулі күйзеліс күтілсе, оның шекарасынан тыс ақшаны инвестициялау туралы ойлану керек. Бірақ егер проблемалар ұзақ уақытқа болжанса, онда валютаға емес, шетелдік қаржылық активтерге инвестиция салған дұрыс.

2. Ықтимал тәуекелдер және оларды азайту жолдары

Инвесторға қарсы нарықтың өзгеруіне әкелетін оқиғалар әрқашан болуы мүмкін. Кез келген кәсіпкерлік қызмет әрқашан тәуекел болып табылады. Инвестициялау кезіндегі тәуекелдер: ақшаны жоғалту, сіз күткендей емес табыс алу, дұрыс емес компанияға инвестициялау немесе инфляция деңгейінен жоғары болашақ табыс әкелмейтін акцияларды сатып алу.

Инвестициялау кезінде тәуекелдерді азайтудың үш негізгі жолы бар.

Отандық - елдік тәуекелге мемлекеттік жүйенің өзгеруінің, соғыстың, көтерілістің, заңнаманың өзгеруінің, елдегі биліктің өзгеруінің ықтимал тәуекелі жатады. Еліміздің тарихы бұл тәуекелдің салмағын әлденеше рет көрсетті. Біздің елдің тұрғындары жинақтары бірден ештеңеге айналғанда, жылдар бойы жинаған нәрселерінен бірнеше рет айырылды;

Жалпы экономикалық тәуекелдер - бұл тәуекелдер мемлекеттің экономикасымен тікелей байланысты. Жалпы экономикалық тәуекелдерге макроэкономикалық көрсеткіштердің теріс өзгерістері де жатады (ЖІӨ төмендеуі, банктік пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруі, инфляция мен жұмыссыздық деңгейі, ұлттық валюта бағамы және т.б.). Осы факторлардың барлығы сіз активтерді сатып алған кәсіпорындардың қызметіне де, нақтырақ айтқанда сіздің қаржылық жағдайыңызға да айтарлықтай әсер етуі мүмкін.

Инвестициялау кезінде тәуекелдерді азайту жолдары:

Мүлдем тәуекелге бармаңыз

Болашақта бірдеңе жоғалтқанша тәуекелден бас тартқан дұрыс. Бірақ тәуекелсіз үлкен табыс болмайтынын есте ұстаған жөн.

Тәуекелді азайту

Ол үшін қаржы құралдарының санын кеңейту, қолданылатын валюта бірліктерін әртараптандыру немесе әртүрлі кәсіпорындардың акцияларын сатып алу керек, яғни жұмыртқаны әртүрлі себеттерге салу керек.

Тәуекелге бару

Сіз келісіп, барлық жерде тәуекелге бара беруіңіз керек. Осылайша сіз өте үлкен нәтижелерге қол жеткізе аласыз, бірақ сіз көп ақша жоғалтуыңыз мүмкін.

Білгенге маржан! Жалпы мәліметтерге қарағанда, Қазақстанда ең тиімді инвестиция - бұл сіздің жеке бизнесіңіз, бағалы металдар және шикізат компанияларының бағалы қағаздарына салынған

инвестициялар. Инвестициялауды бастау үшін объектіні, инвестициялау шарттарын таңдап, тәуекелдерді байсалды түрде талдау және бағалау бойынша зерттеу жасау қажет.

Адамдар мыңдаған жылдар бойы инвестиция салып келеді. Ежелгі Вавилонның өзінде қарапайым халық арасында ақшаны инвестициялау негіздерін білу кеңінен насихатталды. Нәтижесінде тұрғындардың қаржылық сауаттылығының осылайша артуы қаланың көркеюіне септігін тигізді. Вавилон әлемдегі ең бай қала болды, ал оның тұрғындары өте бай болды.

4. Қаржы делдалдары. Қаржы делдалдарын таңдау

1. Қаржы делдалдары

Қаржылық сауаттылық негіздерін білу қаржылық жоспарды құруға, жинақтау, сақтандыру, инвестициялау және т.б. бойынша нақты мақсаттар қоюға көмектеседі. Бірақ дұрыс таңдалған кәсіби қаржылық делдал ғана бұл міндеттерді жүзеге асыруға елеулі көмек көрсете алады. Бүгінгі таңда Қазақстанда қаржылық делдалдар (брокерлер, банктер, сақтандыру компаниялары және т.б.) көптеген дағдарыстарды бастан өткеріп, өз клиенттерінің ақшасын үнемдей алатын жеткілікті тәжірибе мен кәсібилікке ие болып отыр.

Инвестициялау әдістері:

- делдал арқылы;
- өз бетінше инвестициялауды үйрену.

Қаржы делдалдары - бұл белгілі бір жеке тұлғалардан артық қаражатты қабылдау және оларды өз атынан белгілі бір шарттармен осы қаражатқа мұқтаж жандарға аудару арқылы қаражатты жинақтау негізгі міндеті болып табылатын ұйымдар.

Инвестициялық нарықтағы қаржы делдалдары брокер-лер, дилерлер, депозитарийлер, сенімді тұлғалар және т.б.

Брокер функциялары:

- ✓ саудаға қол жеткізуді қамтамасыз етеді;
- ✓ инвестициялық шешім қабылдайды және ол үшін жауапты болады;
- ✓ активті сатып алуға немесе сатуға тапсырысты орындауға көмектеседі.

Сарапшылар брокерді таңдаудың бірнеше ережелерін атап көрсетеді.

Брокерді таңдау ережелері:

1. Ол ұсынатын құралдар сіздің мақсаттарыңызға сәйкес келуі керек;
2. Брокермен байланыс әдісі;
3. Мәмілелерді жасаудың техникалық ерекшеліктері;
4. Нағыз брокер клиенттерінің пікірлері.

2. Қаржы делдалдарының түрлері және олардың сипаттамасы

Қаржы делдалдарының классификациясы берілген.

Брокер - бұл өз клиенттерінің атынан әрекет ететін фирма немесе тұлға; қор биржасында мәмілелер жасаудағы делдал.

Сенімгерлікпен басқару шарты негізінде бенефициардың мүддесі үшін өз атынан әрекет ететін компаниялар сенімгерлікпен басқарушылар болып табылады.

Несие серіктестіктері – бұл жеке адамдар тобы немесе шағын несие мекемелері ұйымдастырған несиелік кооперативтер. Олар депозиттерді тартумен, саудамен, делдалдық және комиссиялық операциялармен айналысады, консультациялық және аудиторлық қызмет көрсетеді.

Банктер – салымшылардың қаражаттарынан тиісті табыс алу мақсатында бағалы қағаздар нарығына инвестор ретінде шығатын ірі қаржылық ресурстары бар несиелік мекемелер. Бұл кіріс салымшыларға пайыздарды төлеуге, банктің барлық шығындарын жабуға және бәрібір пайда табуға жеткілікті болуы керек.

Сақтандыру компаниялары клиенттерден ақша алып, оны әртүрлі жинақ бағдарламаларының бөлігі ретінде пайдаланады.

Зейнетақы қорлары келісім шартқа отырған азамат-тардың қаражатын адам еңбек жолын аяқтаған кезде пайдалы төлемдерге айналдырады.

5. Инвестициялық артықшылықтар. Инвестициялық стратегиялар

1. Инвестициялық артықшылықтар қарастыру

Қаржылық құралдар - ол ақшаны инфляциядан қорғап, жақсы табыс әкелуге жұмыс жасайды.

Инвестициялық артықшылықтар:

1. Жылжымайтын мүлікті сатып алу ең тиімді инвестиция болып саналады, бірақ сізде бастапқы капитал болуы керек;
2. Жеке инвестициялық шот ашу - бұл әркім үшін қолжетімді инвестицияның ең қауіпсіз түрі;
3. Басқа инвестиция әдістері, мысалы, шетел валютасын сатып алу, банктік шот ашу, екілік опциялар, стартаптар және т.б.

Инвестициялық стратегиялардың түрлері және таңдау критерийлері.

Инвестициялық стратегияны таңдау бірқатар фактор-ларға байланысты. Мысалы, инвестициялық стратегиялар инвестордың инвестициялау процесіне белсенді қатысу дәрежесіне қарай белсенді, пассивті және аралас болып бөлінеді.

Инвестициялық стратегиялар:

1. Белсенді стратегия - қысқа мерзімді инвесторлар үшін қолайлы, өйткені бұл стратегиямен транзакциялар күн сайын жүзеге асырылады;
2. Пассивті стратегия - инвестициялық стратегиялар ұзақ мерзімді сипатта және ірі инвесторлар үшін қолайлы. Инвестицияның ең көп тараған объектісі акциялар болып табылады;
3. Аралас стратегия - инвестордың портфелі екі бөлікке бөлінген. Біреуі ұзақ мерзімді кезеңге (көбінесе сенімді немесе бағаланбаған активтерге), екіншісі кіріс әкелетін құралдарға инвестицияланады.

Инвестор өз мақсаттарына жетуге көмектесетін оңтайлы инвестициялық стратегияны таңдау үшін қандай критерийлерді ұстануы:

- Сіз тәуекелдің қандай деңгейлерін қабылдай аласыз?
- Сіз өз капиталыңызды қанша уақытқа инвестициялай аласыз?
- Сіз инвестицияға қанша уақыт бөле аласыз?

2. Инвестициялық портфель: түсінігі, түрлері

Инвестициялық портфельді қалыптастырудың негізгі принциптері көрсетілген. Олар:

- Инвестициялық портфельді қалыптастыру кезінде тек бос ақшаны пайдалану керек. Сондықтан сіз тек сол ақшаны салуыңыз керек, оның болмауы сіздің күнделікті өміріңізге ешқандай әсер етпейді.

- Кез келген инвестициялық портфель – бұл акция-лардың, облигациялардың және басқа да бағалы қағаздардың жиынтығы. Оның үстіне, олардың барлығы тәуекел дәрежесінде ерекшеленуі керек. Әдетте, құралдың кірістілігі неғұрлым жоғары болса, соғұрлым онымен байланысты тәуекелдер жоғары болады.

- Сіздің портфолиоңызды құру сіздің мақсаттарыңыз бен стратегияңызға байланысты. Мақсатына қарай бағалы қағаздар портфелінің үш түрге бөлінеді:

1. Өсу портфелі;
2. Табыс портфелі;
3. Біріктірілген портфолио.

Инвесторлардың жиі кездесетін қателіктері

Адамдар инвестициялауды ақшаны көбейтудің өте оңай жолы деп санайды. Олардың көбі, біз ақша саламыз, содан кейін пайданың пайда болуын күтеміз деп ойлайды. Инвестициялау кезінде апатты нәтижелерге әкелуі мүмкін, сондықтанда қателерді ескеру қажет.

Әдеттегі инвесторлардың қателіктері:

1. Нақты инвестициялық мақсаттың болмауы. Яғни, адамның түптеп келгенде не нәрсеге қол жеткізгісі келетіні туралы түсініктері аз: үлкенірек нәрсеге одан әрі инвестициялау үшін біраз капитал жинау, ай сайын өзіне тиесілі пайызды алу, жалақыға аздап өсім алу немесе басқа;

2. Инвестор көбінесе инвестициялық және инвестициялық емес ұсыныстың айырмашылығын сезбейді;

3. Мен мүмкіндігінше тезірек пайда тапқым келеді. Бірақ бұл болмайды. Басқаша айтқанда, жақсы инвестициялық стратегияны әзірлеу керек;

4. Инвестор өз инвестицияларын қорғамайды немесе қорғамайды, бірақ өте аз. Бұл ретте инвестор бірінші кезекте инвестицияны қорғауды ойлауы керек, ал екінші кезекте оларды көбейту туралы;

5. Инвесторлар көбінесе қарызға алынған ақшаны салады, бұл ретте тек жеке қаражатты салу қажет;

6. Инвестициялық портфельдің нашар құрылымы. Жақсы инвестор нарықтардағы ағымдағы жағдайды ескере отырып, өз портфолиосын мерзімді түрде қарастырады, біз білетіндей, ол өте тез өзгереді.

Осы ұсыныстарды ескере отырып, біз инвестициялауға барлық байыптылықпен қарау керек, қаржы нарығындағы барлық мүмкін жағдайларды ойластырып, бос қаражатқа ие болу және тек өзіңіздің жеке қаражатыңызды қалыптастыру деп қорытынды жасауға болады.

Білгенге маржан! Танымал миллиардер инвестор Сет Эндрю Кларман: «Алыпсатарлық емес, инвестиция сатып алыңыз» деп кеңес береді. Көптеген инвесторлар үшін бұл қор нарығында ақша ағындарын тудыратын компаниялардың акцияларын сатып алуды білдіреді. Кларман критерийі тұрғысынан келесі өте танымал үш «инвестиция» мүлдем инвестиция болып табылмайды.

1. Бір сәттікғажайыптар. Аяқ киім, сөмкелер және пошта маркалары - бұл алыпсатарлықтардың көрінісі. Тұтыну-шылар бұл заттарға бірнеше жылдан кейін ең құнды болады деп ойлап, инвестициялайды, ал өндірушілер көбінесе жоғары бағамен шектеулі шығарылым топтамаларын шығару арқылы мұндай қиялдарды ынталандыруға қызықтырады.

2. Сіздің үйіңіз. Көптеген адамдар олардың ең ауыр активі әдеттегі алыпсатарлық екенін естуді жек көреді, бірақ оған сіз тұратын үй кіреді. Үй немесе пәтер онда тұратын иесіне ақша әкелмейді. Сонымен, басқа болжамдар сияқты, үйдің бағасы оның иесіне жасайтын ақша ағынына байланысты емес.

3. Алтын және басқа да тауарлар. Алтын инвесторлары металдың нақты құны бар екенін айтқанды ұнатады, өйткені ол қағаз ақшаға қарағанда қатты актив болып келеді. Бірақ бұл сіздің үйіңіздегі және сән сәнімен бірдей стимул, өйткені оның құндылығы нәзік сөрелерді қалай жоққа шығаратынына байланысты емес.

Алыпсатарлар қаржы жүйесі күйреп жатқанда, бір-бірлерімен алтынның құнын арттырып, оны сатқанда көбірек доллар алу үшін бәс тігеді. Егер сізді алтынға және оның тауар ретіндегі нарықтық перспективаларына шынымен қызықтыратын болса, онда компаниялардың акцияларын сатып алған тиімдірек!

Өзін өзі тексеру сұрақтары:

1. Қаржы нарығы, оның түрлері мен функцияларын түсіндіріңіз?
2. Қаржы нарығының субъектілерін атаңыз?
3. Инвестициялар және олардың түрлерін түсіндіріңіз?
4. Бизнеске инвестиция салудың негізгі ережелерін атаңыз?
5. Қаржы активтері: түсінігі, мақсатын атаңыз?
6. Қаржы делдалдарының түрлеріне сипаттама беріңіз?
7. Инвестициялық артықшылықтарына атаңыз?
8. Инвестициялық стратегиялардың түрлерін атаңыз?
9. Инвесторлардың типтік қателерін атаңыз?

Әдебиеттер:

1. Қаржылық сауаттылық негіздері: Оқу құралы. Мырзабекқызы Қ., Сапарова А.А., Болганбаев А.Д. Алматы: ЖШС «Лантар books» баспасы, 2024. - 283 бет.
2. Финансовая грамотность : учебник : [16+] / Ю.Р. Туманян, О.А. Ищенко-Падукова, А.Н. Козлов и др. ; Южный федеральный университет. – Ростов-на-Дону ; Таганрог : Южный федеральный университет, 2020. – 212 с.
3. FİNANSAL OKURYAZARLIK BECERİLERİETKİNLİK KİTABI. Kemal ŞİMŞEK, Keziban KODAZ, İrem ÖZMEN BAĞCI. ISBN: 978-975-11-6491-9. 2023 y.
4. Чумаченко В. В. Основы финансовой грамотности : учеб, пособие для общеобразоват. организаций / В. В. Чумаченко, А. П. Горяев. — 3-е изд. — М. : Просвещение, 2018. — 271 с. : ил. — ISBN 978-5-09-047289-0.
5. Қаржылық сауаттылықты арттырудың 2020 - 2024 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2020 жылғы 30 мамырдағы № 338 қаулысы.